

Iannis Ritsos* (1909-1990)

1. Cu atâtea frunze

Cu atâtea frunze
ne dă soarele binețe,
cu atâtea stindarde
să strălucească cerul –
și cei în lanțuri, și cei din pământ.

Taci, oriunde bat clopotele.
Pământul acesta este și al lor, și al nostru.

Sub pământ,
în mâinile lor încrucișate pe piept,
țin funia clopotului,
așteptând clipa
în care-l vor face să sune
pentru Înviere.

Așadar, taci,
oriunde bat clopotele.
Pământul acesta este și al lor, și al nostru.

---

* Iannis Ritsos, poet de importanță majoră, s-a născut la Monemvasia, pe data de 1 mai a anului 1909, și murit la Atena, în 1990.

Mai bine de o sută de culegeri de poeme, nouă scrieri în proză (pe care le numește „romane”), patru piese de teatru, precum și numeroase studii cu privire la scrierile colegilor săi de breaslă constituie partea cea mai importantă a operei lui Ritsos.

Interesul său față de poezie, ca și față de problemele social-politice ale vremii a ieșit la iveală încă de foarte timpuriu. În tinerețe a împărtășit idei ale doctrinei marxiste, fapt care a avut drept urmare un șir neîntrerupt de peripeții: a fost întemnițat și trimis în surghiunit în repetate rânduri.

Întreaga viață a poetului a fost, așadar, zbuciumată și aventuroasă, marcată de tot felul de boli și prigoane din motive politice și această stare de lucruri a influențat decisiv și creația sa poetică.

În 1934 i-a apărut prima culegere de poeme, sub titlul „Tractor”; în 1935 și 1936 circulă cunoscutele poeme „Piramidele” și „Epitaf”, iar în 1937, „Cântecul surorii mele”.

În 1956 i s-a decernat Premiul de Stat pentru poezie, pentru poemul „Sonata sub clar de lună”. În 1968 a fost propus pentru Premiul Nobel de către 75 de academicieni și scriitori francezi, iar în 1975 a obținut titlul de doctor al Universității „Aristotel” de la Tesalonic.

Cine este, așadar, Iannis Ritsos? Cel veghează neobosit la lupta umanității sau scepticul însingurat, „consolatorul neconsolat” al lumii? „Senzualul” care soarbe cu toți porii seva vieții, care închide în trupul său natura, preschimbând universul într-un „trup care zvâcnește”, sau „ascetul” care contemplă și se „îndumnezeiește”?

Sau poate „existențialistul” care-și mărturisește agonia în dialogul șoptit cu timpul și cu moartea?

„Cel sfâșiat și dedublat”, se autodefineste Ritsos. Orb fiind, privește moartea drept în față, transpunându-și în cuvânt până și cele din urmă clipe ale vieții pământești. „Gustul adânc al sfârșitului este, de fapt, începutul poemului!”

2. Și-apoi...

Martori ai erorilor tale n-ai avut.
Singurul martor ai fost tu însuși.
Le-ai adunat, le-ai pus în ordine,
le-ai pecetluit, în dosare mereu albe,
ca să-ți pregătești un testament corect.
Acum, liniștit,
deși poate și oarecum înfricoșat,
nu te grăbești și nici nu simți vreo lipsă.
Căci știi că, după moartea ta,
vom descoperi cât de bun ai fost,
cu atât mai bun dincolo de virtuțile tale.

3. Păianjenul

Uneori, un cuvânt întâmplător și fără nici o importanță
îi adaugă poemului o însemnătate neașteptată.
Ca atunci când, într-un subsol părăsit,
unde nimeni nu mai coboară de mult timp,
pe marginea unui butoi gol se perindă, fără sens, un
păianjen.
(fără sens pentru tine, nu și pentru dânsul...)

4. Visul unei după-amiezi de vară

Noaptea trecută, copiii n-au dormit defel.
Încuiaseră câțiva greieri în cutia de creioane.
Iar greierii intonau de sub pernă un cântec
pe care copiii îl știau dintotdeauna,
dar îl uitau când răsărea soarele.

Broscuțe de aur stăteau în vârful picioarelor,
fără să-și privească umbra în apă. Erau ca niște statui
ale pustietății și liniștii.

Atunci, luna s-a împiedicat printre sălcii
și a căzut în iarbă.
Printre frunze s-a auzit murmur mare.

Au alergat copiii, au prins luna în mâini
și s-au jucat pe câmp întreaga noapte.

Acum, mâinile și picioarele le sunt de aur. Oriunde pășesc,
lasă dâre mici de lună deasupra pământului.

Din fericire, oamenii mari, care știu multe, au vederea proastă.
Nimeni n-a bănuțat nimic.
Poate doar mamele să fi presimțit ceva.

De aceea, copiii își ascund mâinile de aur
în buzunarele goale.
Ca să nu-i mustre mamele
că s-au jucat, pe ascuns, cu luna.

5. Pace

Tatăl se întoarce seara,
cu un zâmbet în priviri
și o zambilă în mână.
Iar picăturile de sudoare
ce i se preling de pe frunte
sunt asemeni picăturilor dintr-un ulcior
în care îngheață apa la fereastră.
Sunt pacea însăși.

Când rănilile se închid pe chipul lumii,
când răsădim copaci în gropile săpate de obuze,
iar în inimile arse, speranța prinde cei dintâi muguri,
morții se pot întoarce pe-o parte,
să doarmă mai departe în pace,
știind că cel rău nu le-a furat sângele...

6. Ofrandă (fragment)

prietenului meu, Kosta G.

Frate, aici, înlăuntrul meu,
înflorește pentru tine o grădină.

Pe când cădea ploaia
și nu exista nici o frunză verde
să mă învețe zâmbetul,
mi-ai bătut în fereastră
și, în tăcere, mi-ai strecurat în palmă
semintele iubirii.

A ta-i grădina mea!

Cât de frig îmi era pe-atunci...

Ca o rândunică udată de ploaie,
ascunsă sub umbrelele albastrii ale Primăverii,
fără să fi apucat să-și mai ia zborul,
îmi întindeam aripile, mut.

Ah, nici un cântec
nu-mi putea acoperi goliciunea...

Ai aprins lampa
cea cu abajur de culoarea trandafirului
și m-ai hrănit cu duioșie în palmele tale.

Lumina mirosea a flori
și-a verdeată de câmp sălbatic.

Ochii mei plini de spaimă
sorbeau cerul sorbeau cerul înlăuntrul ochilor tăi.

M-ai învățat zâmbetul.
Cu zâmbetul nostru reînviăm din nou Primăvara
și din părul ei de aur împleteam inele
și ni le strecuram pe degete.

Nevinovați, nevinovați precum copiii,
ne jucam învățând în palme cu ciucurii luminii.

Între mâinile pe care ni le strângeam unul altuia,
ascultam ca pe-un ciripit de pasăre,
pulsul întregii lumi.

Acum îmi ascult proiecția de lumină a propriului glas
în privirea ta.

De aceea cânt.
Înveșmântat în iubirea ta,
am ajuns să iubesc întregul univers.

Noapțile văd trecând, peste fruntea ta gravă,
Stele, cetăți, oameni și zei.

Și-atunci, ca-ntr-o vrajă,
ating harpa mea ostenită
și cânt pentru tine
și pentru mulțimile de deasupra frunții tale.

Degetele-mi însângerate înfloresc
în coardele auzului tău,
asemeni crinilor ce înfloresc în razele soarelui.

Și împreună ne sprijinim de măsuta de lemn,
cu cărțile deschise.

7. Felinarul stins

Aș dori, a rostit, să las cuiva din voi această privire plină
de admirație liniștită în fața arșiței. Să va mai las o
ascultare plină de jale a glasului pustiu în pescării, în
dimineți de iunie, și a zumzetului albinei într-un trandafir
și a unui suspin fără ecou al unui fluture alb ce-a poposit
lângă o floare mov.

Mai mult decât orice, aș dori să vă las felul în care se
schimbă culorile în argintiu și trandafiri, atunci când se
închide ușa și se lasă întunericul în camere și totuși
oglinzile păstrează nealterată imaginea mării, de aceea
devin albastre cearșafurile patului de nuntă al morților.
Aș dori – dar în clipa aceea m-a ajuns din urmă Cel
Nevăzut, Cel Care pretutindeni și veșnic este, mi-a stins
felinarul, iar acum nu mai văd nici să arăt, nici să pășesc.

Din *Poezie greacă modernă și contemporană*, vol. I,
aflat în curs de apariție.

Traducere, note și comentarii de Sorina Munteanu*

* Născută la 7 iulie 1975, la Roman, Sorina Munteanu este licențiată a Facultății de Filosofie, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași. Are atestat de traducător din limba greacă acordat de Ministerul Culturii și Cultelor din România și de către Universitatea din Patra; este traducător din limba neogracă la Editura „Trinitas” din Iași, redactor șef-adjunct al publicației „Viața băcăuană” și membră a Uniunii Scriitorilor din România-filiala Bacău. Cărți traduse: *Viața și minunile Sfântului Spiridon*, Ed. Trinitas, Iași; *Viața Sfintei Mari Mucente Ecaterina*, Ed. Trinitas, Iași; *Mirarea supranaturalului* (de Arhimandrit Ioanikios Kotsonis), Ed. „Bunavestire”, Bacău; *Pagini filocalice*, vol. 1-3; 4-5 (de Arhimandrit Ioanikios Kotsonis), Ed. „Bunavestire”, Bacău; *Părintele Porfirie - antologie de sfaturi și îndrumări* (de Arhimandrit Ioanikios Kotsonis), la Ed. „Bunavestire”, Bacău. În curs de apariție: *Poezie greacă modernă și contemporană* (vol. I).